

Балаклієць Аліна Олександрівна,
студент 1 курсу факультету № 2
НАВС

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОСНОВНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ
І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ**

Для України питання основних прав та свобод людини і громадянина нині набуває надзвичайної актуальності. Виявлення з перших кроків самостійного державного будівництва бажання посісти гідне місце у світовому та європейському співтовариствах означає для України необхідність приведення свого законодавства у відповідність з міжнародними,

а у географічному вимірі- європейськими стандартами прав людини.

У статті 27 Конституції України зазначено, що кожна людини має невід'ємне право на життя[4]. Право на життя - найголовніше з усього комплексу прав людини. Цінність людського життя не йде у жодне порівняння з іншими цінностями. Обов'язок держави - захистити життя людини. Саме тому, виникає логічне запитання, чи справляється держава Україна з цим своїм конституційним обов'язком? Ні, не справляється. Тому, що вбивають скрізь: на аеродромах, у під'їздах, на вулицях серед білого дня, у власних квартирах, у залі суду [3, с. 22]. І це прикро констатувати, оскільки такі основоположні права людини як життя, здоров'я є недоторканими, вони становлять невід'ємну складову кожної людини, а також виступають найвищою соціальною цінністю, і саме тому повинні знаходитись під охороною.

Конституція України закріплює важливі елементи основ правового статусу або конституційний статут громадян [4]. Адже тільки вона регулює найважливіші, найсуттєвіші відносини між державою та громадянами. Інші відносини регулюються актами відповідних галузей права (цивільного, адміністративного і т.д.).

Основи правового статусу громадян України визначають ті конституційно-правові норми, які регулюють суспільні відносини щодо громадянства, принципів статусу особи, конституційних прав, свобод та обов'язків громадян, гарантій реалізації, захисту та охорони прав і свобод громадян, відповідальності громадян за скоєні ними правопорушення згідно із законом. Конституційний статус громадян України є одним з головних елементів демократичного конституційного ладу держави (ст. 3, 4, 8, 13, 14 Конституції). Цей статус невіддільний від закріплених в Конституції України засад демократичного конституційного ладу - народного суверенітету, поділу державної влади, верховенства права та інших.

Відповідно, посягання чи позбавлення таких прав є категорично неможливим і у разі порушення встановлюється юридична відповідальність, що строго здійснюється у відповідності до норм чинного законодавства.

Визнання державою основних прав і свобод людини та громадянина шляхом закріплення їх у Конституції України та інших законодавчих актах є першим і необхідним кроком до їх утвердження та реалізації. Також держава має докладати всіх можливих зусиль для гарантування й захисту прав людини, що визначає головний напрямок гуманізації держави, її основні гуманітарні характеристики. Згідно з приписами Конституції України визнання людини, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість та безпека (найвищі соціальні цінності) повинні визначати зміст і спрямованість діяльності української держави, а їх утвердження та забезпечення повинні розглядатися як головний обов'язок держави [1, с. 54].

Щодо держави, то вона скасувала смертну кару за умисне вбивство, платить мізерну (за мірками вартості життя) зарплату співробітникам правоохоронних органів, не має коштів на цілковите забезпечення цих органів необхідним комплектуванням. Корумпованість цих органів зросла до випадків участі їхніх співробітників у злочинних угрупованнях. Причин цього чимало, але головна - держава Україна бідна. Бідна матеріально, технічно, культурно, патріотично, ідеологічно, бідна на розум своїх керівників з їхнім, так званим «жадібним», прагненням до власного та сімейного збагачення, а не добробуту людей своєї держави.

Саме тому, проголошена в Конституції України теза «Кожна людина має невід'ємне право на життя» порожня декларація, державою практично не забезпечена, а навпаки - держава своєю своєю бездіяльністю, неспроможністю заохочує здійснення криміналу [4]. І тим вона сприяє позбавленню життя правослужняних громадян.

А неспроможність правоохоронних органів приймати вчасно на місце злочину, глибоко, на рівні сучасної

криміналістики провести розслідування, власне, через що дала змогу скільком злочинцям уникнути заслуженого покарання, алюдям коштувала життя [3, с. 22-23]. Ми вважаємо, що вищезазначені, та інші причини дають нам змогу з впевненістю сказати, що на даному етапі права тасвободи людини в Україні реалізуються на достатньо низькому рівні, і хотілосьб вірити, що все ще зміниться на краще, і люди зможуть почувати себебезпечніше будь-де і будь-коли.

Хотілось б приділити певну увагу на сучасному етапі саме забезпеченнюзахисту прав та свобод людини і громадянина в Україні, що є достатньоважливим елементом у реалізації прав людини.

Внаслідок політичного протистояння ситуація з правами та свободамилюдини в Україні погіршилась. Про це заявляють правозахисні організації, якіпредставляють щорічну доповідь «Права людини в Україні - 2015» [2]. Проблема дотримання прав людини сьогодні набула політичного і навіть геополітичного значення. Дії окремих політиків та політичних сил в Україні та поза її межами варто оцінювати з погляду, чи сприяють вони правам людини, чи, навпаки, порушують їх або створюють їм загрозу. Ці оцінки правозахисників неминуче стають політичними. Проте на відміну від політичних партій, правозахисні організації не ставлять перед собою завдання досягти влади і реалізувати свої політичні програми. Їхні цілі - підвищити повагу до прав людини, покращити умови для їх здійснення, убезпечити права людини від загроз їх порушення, захистити жертв порушень прав людини, зняти ці порушення, якщо це можливо, чи хоча б мінімізувати їхні наслідки, домогтися відшкодування нанесеної порушеннями шкоди.

Окупація Криму та воєнний конфлікт на Донбасі мали наслідкомнайбільшу міграцію в Європі після II Світової війни. У 2015 р.міграція ще посилилася. Станом на 28 грудня 2015 р. за даними Міністерства соціальної політики в Україні зареєстровано більш, ніж1,66 млн внутрішньо переміщених осіб. За різними оцінками щєблизько 0,5 млн переселенців не

реєструвалися в державних органах. В Україні в 2014 р. з'явилися, а в 2015 р. ще посилилися екстраординарні порушення прав людини, яких раніше зовсім не було: безсудні страти, насильницькі зникнення, свавільні затримання та тримання під вартою позабудь-якою правовою процедурою, катування, воєнні злочини. За даними місії Управління Верховного комісара ООН з прав людини на кінець жовтня 2015р. внаслідок збройного протистояння загинуло близько 8000 і було поранено понад 17 000 людей. Кількість розстріляних без слідства і суду та зниклих безвісти невідома, за різними оцінками вона коливається від 750 до 1200 жертв, але перевірити ці дані поки що не видається можливим. Так само не можна назвати точну цифру військових та цивільних полонених. Станом на 1 жовтня 2015 р. за даними СБУ було звільнено 2763 особи, які перебували в місцях позбавлення волі самопроголошених ДНР та ЛНР. 16 січня 2016 р. прес-служба СБУ повідомила, що вдалося звільнити з полону 2998 осіб, ще 131 людина утримується в неволі, йдуть важкі переговори щодо їх звільнення.

Існує багато повідомлень про катування полонених під час затримання і тримання під вартою. Ці дії мають ознаки злочинів проти людяності. На жаль, органи державної влади не документували ці злочини і навіть не опитували звільнених людей. Ці функції взяли на себе громадські правозахисні організації, насамперед УГСПЛ та ХПГ, юристи яких спрямували до ЄСПЛ декілька сотень заяв про незаконні арешти, та тримання під вартою та катування військово полонених і цивільних заручників [2].

Взагалі рівень агресії та насильства в українському суспільстві зріс на сучасному етапі до нереальних показників, зазначають правозахисники, пов'язуючи це знову-таки з жорстокістю політичних баталій. Особливо катастрофічна ситуація в правоохоронних органах, де актуальною залишається проблема катувань. На сьогоднішній день склалась така неприйнятна ситуація, що міліція є більш репресивним

органом, ніж органом, який захищає права і свободи. У перші години затримання громадянин фактично є беззахисним перед міліціонером. Будь-який міліціонер може зробити з цією людиною все, що завгодно. Такі речі повинні строго контролюватись і недопускатись органами міліції, оскільки це особи, головним обов'язком яких є охорона та захист прав своїх громадян, а не допускання здійснювати ними таких посягань.

Отже, роблячи висновок, щодо сучасного стану та перспектив забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні, варто підкреслити те, що вони, хоча і закріплені Конституцією України, законами України та міжнародними договорами, належним чином не реалізуються, а у багатьох випадках порушуються. Внаслідок цього ми маємо високий рівень злочинності та корупції, а також низький рівень законності і правопорядку в державі. Це означає, потрібен певний час для того, щоб суспільні відносини стали моральними, відповідали вимогам етики і, поряд з тим, вимогам закону. Повинен існувати комплекс правових гарантій прав і свобод громадян, тобто створення можливості, за якої стала б реальною реалізація кожною людиною і громадянином своїх конституційних прав та обов'язків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Оніщенко Н.М. Захист прав і свобод людини в Україні / Н. Оніщенко // Право України. - 2009. - №4. - 54 с.
2. Права людини в Україні 2015. /Доповіді правозахисних організацій// -[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2016/02/Ukraine-Human-Right-Report-2015.pdf>
3. Сіренко В.Ф. Сучасний стан реалізації основних прав і свобод людини та громадянина в Україні / В.Сіренко // Право України . - 2009. - №4. - 22-28 с.
4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/вр-96 // Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.